Životné jubileum

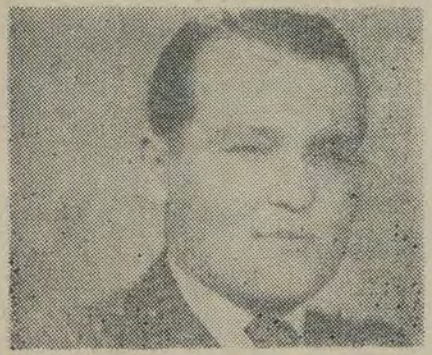

Šesťdesiatich rokov svojho života sa 21. 9. 1974 dožil brat VASIL SUŠKO, *kantor pravoslávnej cirkevnej obce v Palote,* okr. Humenné. Brat jubilant je kantorom už 32 rokov a azda na celom okolí niet takej dediny, kde by už nebol kantoroval. Hoci zažil pri svojej kantorskej činnosti chvíle smutné i veselé, zostával vždy našej cirkvi verný. Pri tejto príležitosti mu kurátorský zbor, veriaci a duchovný otec želajú veľa dobrého zdravia a Božieho požehnania, aby nám i naďalej mohol spievať v našom sv. chráme.

Na mnohaja i blahaja lita!

Na našu pravoslávnu cirkevnú tlač tentoraz darovali :

Mária Šandorová, Brezina, 25.– Kčs, Štefan Reguľa, Závadka, okr. Sp. N. Ves, Kčs 50.–, Juraj Grivna, Bardejov, 100.–, Michal Fečko, Brusnica, 25.–, rod. Vansačová, Závadka, 30.–, Bohuznáma veriaca z Michaloviec-Močaranská, Kčs 100.–, Andrej Lošák, Jovsa, 100.– a Juraj Gajdoš, V. Zálužice, 20.–

PETRA PREŠOV OZNAMUJE, že Pravoslávny cirkevný kalendár na r. 1975 si možno už teraz objednávať v uvedenom obchode.

REDAKCIA našich cirkevných časopisov pripomína svojim stálym čitateľom, aby nezabudli, nakoľko sa blíži koniec roka, objednať si naše časopisy i na rok 1975, a to u svojho poštového doručovateľa, alebo na svojej pošte.

Budúce číslo vyjde 10. decembra 1974

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. **Redakcia:** Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada **Vedúci a zodp. redaktor** prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. **Ferenc.** Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené SÚTI 15/8 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČNÍK XX. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 11/1974

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti! Keď už sme podľahli dôležitej téme o životnom prostredí, dôležitej, ale, priznajme si, i trochu módnej, poďme ďalej. Vidíte, a teraz mi napadlo, prečo je to téma módna. Je to až anekdotické: človek najprv všetko okolo seba zničí v honbe za vlastným pohodlím a až tak začne všetko hrdinsky zachraňovať. Vždy ma napadne, že radšej mal nechať tak, ako teraz bedákať, ale viem, že nie vždy to išlo, to by sa asi ešte dodnes oralo drevenym pluhom. No, to len na okraj.

Teda prvé „životné prostredie", ktoré nás obkolesuje, je domov. Kedysi dávno to bol tichý kút lásky medzi rodičmi a deťmi, buď v meste alebo na dedine. Bol tam vždy kľud, na ktorý si mnohí spomíname so slzami dodnes. Radi sa vracať domov — to bola vizitka dobrého domova. Môžete namietať, že i vtedy sa ľudia vadili, že to nebolo také idylické miesto, ako píšem. Nech je tak.

Nazrime však dnes do niektorých domovov. Na schodišti v paneláku skupinky žien, ohovárajúcich tých druhých. Niekde príšerne reve niečo čo sa ponáša na hudbu. Podotýkam, že sa mi to páči, ale nenútim nikoho, aby počúval so mnou. Je to moja súkromná vec, mám platne, ktoré možno nazvať mojou láskou, preto ju tajím pred verejnosťou, čím znižujem počet decibelov — teda rámusu okolo seba.

Ešte nedávno v jednom dome v Prešove sypali popol a odpadky do šachty od výťahu. Možno to už nerobia, naučili sa, a okolo nich sa začalo vytvárať životné prostredie pre ľudí.

Vy, deti, máte svoj kútik, hračky, knižky. Máte to uložené, upratané tak aby zbytočne nesadal prach na všetko? Nepotkýňate sa o vlastné veci? Škodíte sami sebe, ak si zapríčiníte úraz neporiadkom vo vlastnom byte. A čistota? Dlážka sa má ligotať, to značí, že treba mame pomôcť, keď nestačí na všetko. Nekričíte celý deň pod oknami? To tiež patrí k vysokej nekultúrnosti, lebo nik nie je povinný vás počúvať, ale hrajte si tak, aby ste sa zabavili a pritom nerušili, tak ako s tou hudbou. Treba si pamätať, že tichý človek pôsobí príťažlivejšie na svoje okolie.

Áno, domov je oáza, pričiňte sa o to i vy, aby ste mali potom na čo spomínať. Milé dieťa je pre rodičov radosť a kto z vás by nechcel pôsobiť radosť svojmu ockovi a mamičke? Ako sa vy budete správať voči rodičom, tak sa oni budú správať k vám, budete si vzájomne vytvárať v dome jedinečné životné prostredie, kde nebudú trpieť nervy nikoho, kto vás navštíví, ale i vy sa budete cítiť dobre.

Poriadok v dome a okolo neho, to je vaše prvé životné prostredie, preto si ho nepokazte hlukom, neporiadkom, špinou, zvadou a zlými medziľudskými vzťahmi. Bola by to škoda priam nenapraviteľná.

Vaša teta Helena

Uvedenie Matky Božej do chrámu

Presvätá Bohorodička je v deň tohto sviatku uvádzaná do „svätyne svätých", ako posvätný poklad slávy Božej. Jeruzalemský chrám, ktorý bol po babylonskom zajatí a zničení vodcom Zorobábelom obnovený, nebol nádhernejší než chrám Šalamúnov a mal pri sebe i mnohé príbytky pre obyvateľov. Z tradície vie-

me, že už v chráme nebolo vidno Ohňa nebeského, olej na pomazanie, archa úmluvy a iné. Prvokňaz Zachariáš prijal Prečistú na schodoch chrámových a uviedol ju do svätyne svätých. Týmto činom Zachariáš v sebe spojil dve tradície — kňazskú a prorockú. Veď porušil zákon, keď dovolil Márii vstúpiť za druhý záves a prijal ju ako pravú Darochraniteľnicu, ktorá obsahovala neobsiahnuteľné Slovo (stichira na večierni, hl. I.). Bola to tajomná príprava na deň, keď sa Christos stane človekom. Vybraná Deva sa pripravuje v chráme jeruzalemskom, aby sa mohla stať prečistým chrámom Spasiteľovým.

Je známy a je príkladný život Presvätej Bohorodičky, keď ako zasľúbené dieťa žila celých 12 rokov v Božom chráme, kde sa cvičila v cnostiach, v práci i v modlitbe, v čítaní a prenikaní do Božieho slova. Prečistá Mária žila v chráme s tým istým odhodlaním, s akým sa rozhodla zasvätiť sa Bohu a zostať Pannou až do smrti.

Prvé obdobie pozemského života Božej Matky — jej detstvo a jej cirkevná výchova nás učí, aby sme sa i my stále modlili k Bohu a tieto modlitby vhodne spojili s telesnou i duševnou prácou, aby sme nezanedbávali cnosti, aby sme tak mohli dosiahnuť život večný.

Svätý príklad Matky Božej nás poučuje, aby sme nezanedbávali štúdium Božieho slova, aby sme sa usilovali preniknuť do zmyslu a ducha Písma svätého. Čítanie Písma sv. hasí duchovný smäd, lebo je napísané prorokmi a apoštolmi a slová v ňom napísané sú duchom a životom. Keď budeme čítať Písmo sv. s vierou, pochopíme jeho zmysel a duch a obdržíme milosť sv. Ducha.

Spolu s modlitbou a počestným životom musí kresťan mať i zdravý duchovný úsudok. Aby kresťan bol duchovne dokonalý, musí v sebe vychovávať duchovnú samostatnosť, musí mať čistú myseľ, čisté myšlienky, musí žiť čistým životom, musí mať duchovný pohľad na život. Je pochopiteľné, že človek je vždy nezmeniteľne takým, aké je jeho svedomie a čím je preniknuté jeho srdce.

Modlime sa k Prečistej Márii, aby nám v tomto našom ťažkom rozhodnutí kráčať po úzkej duchovnej ceste neustále pomáhala, aby sa prihovorila u svojho Syna, ak náhodou, hoci neúmyselne z vytýčenej cesty len na okamih zídeme, aby nás svojimi modlitbami prinavracala na našu cestu pravú: cestu k životu večnému v Bohu.

† Cyril,
biskup michalovský

Svätý apoštol Andrej Prvozvanný

„Jako apostol pervozvanyj, i verchovnaho istyj brat, Vladyci vsich Andreje molisja, mir vselenij darovati, i dušam našim veliju milosť“ (Tropar sviatku).

Svätého apoštola Andreja, pôvodom z Betsaidy pri mori Galilejskom, povolal Spasiteľ ako prvého z dvanástich apoštolov. Otec apoštola Andreja bol rybárom. Toto povolanie zdedili i jeho synovia. Tak sa stalo, že pri práci so svojím otcom bol povolaný spolu so svojím bratom Šimonom-Petrom za apoštola.

Apoštol a evanjelista Matúš opisuje toto ich povolanie takto: **„Keď chodil po brehu Galilejského mora, uzrel dvoch bratov, Šimona, ktorého nazval Petrom, a Andreja, jeho brata, ako spúšťali sieť do mora, boli totiž rybármi. I povedal im: poďte za mnou a urobím vás rybármi ľudí. Tí hneď opustili siete a nasledovali Ho“.**

I apoštol a evanjelista Ján opisuje ich povolanie: **„Na druhý deň bol (tam) Ján a dvaja z jeho učeníkov. Uzrel Isusa, ktorý práve išiel tadiaľ, a povedal: hľa, Baránok Boží! Počuli tie slová tí dvaja učeníci a odišli za Isusom. Tu sa Isus obrátil, a keď videl, že idú za ním, spýtal sa ich: čo hľadáte? Povedali Mu: Rabbi, čo znamená v preklade Učiteľ, kde bývaš? Odpovedal im: poďte a uvidíte! Išli teda (s Ním), videli, kde býva, a zostali ten deň u Neho. Toto sa stalo okolo desiatej. Jeden z týchto dvoch, čo počuli to od Jána a odišli za Isusom, bol Andrej, brat Šimona Petra“** (Ján 1, 35—40).

Apoštol Andrej bol verným nasledovníkom Isusa Christa a po Jeho nanebevstúpení šíril, ako aj ostatní apoštoli, evanjelium po svete. Najprv bol v Efeze so sv. ap. Jánom, potom v Jeruzaleme, Antiochii Sýrskej, v maloázijských provinciách rímskeho impéria, i na západe. Potom jeho apoštolská cesta viedla ho naspäť do Malej Ázie, na sever cez Bospor a na Kaukaz a Cherson.

O činnosti sv. apoštola Andreja sa dozvedáme i od historika Nestora Kyjevsko-pečerského z knihy **„Povisti vremennych lit“**. V knihe sa píše, že sv. ap. Andrej sa preplavil z Malej Ázie hore Dneprom až na Kyjevské hory, kde vztýčil sv. kríž a vyslovil proroctvo o kresťanstve na Rusi i v samotnom Kyjeve. Odtiaľ odišiel do Novgorodu, na sever, a potom smerom na Rím. Počas tejto cesty založil biskupstvo v Byzancii.

Apoštol Andrej a Filip sprostredkovali slávnostný vchod Isusov do Jeruzalema.

Po mučeníckej smrti boli telesné ostatky apoštola Andreja uložené v Carihrade. V priebehu križiackych výprav sa dostali do Talianska. Nedávno po dohode medzi pravoslávnymi a rímskokatolíckymi predstaviteľmi previezli pozostatky sv. ap. Andreja na pôvodné miesto — do Carihradu.

Štefan Horkaj, duchovný

Hold hrdinom Slovenského národného povstania

Dňa 10. septembra 1974 sa už od ranných hodín stretávali známi činitelia členských cirkví KMK v ČSSR vo Zvolene. Niektorí boli prvýkrát hosťami tohto rázovitého stredoslovenského povstaleckého mesta. Kráčali do slávnostne vyzdobenej zborovej siene evanjelického biskupského úradu, aby si tu vo sviatočnej nálade pripomenuli slávne dni Slovenského národného povstania a v hlbokej úcte a vďake vzdali hold jeho hrdinom.

O desiatej hodine sa už sieň zaplnila delegátmi členských cirkví KMK, ako aj zástupcami katolíckych duchovných ,združených v „Pacem in terris".

Za štátnu správu pre veci cirkevné boli prítomní: vedúci sekretariátu pre veci cirkevné federálneho úradu Predsedníctva vlády ČSSR dr. Karel Hrůza, generálny riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné pri MK SSR dr. Karol Homola a jeho námestník, prednosta Ján Kmeť, riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné pri MK ČSR František Jelínek, predseda Stredoslovenského KNV I. Daniš a ďalší štátni činitelia kraja a okresu.

Za pravoslávnu cirkev v ČSSR bol prítomný Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, prot. Pavel Axman, riaditeľ ÚER v Olomouci a dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty prof. prot. dr. Andrej Mihaľov.

Slávnostné zhromaždenie otvoril a prítomných privítal zhromaždeniu predsedajúci gen. biskup Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. v ČSSR prof. dr. Ján Michalko. Slová pobožnosti predniesol synodálny senior Českobratskej evanjelickej cirkvi dr. Kejř, ktorý teologickým výkladom vzdal hold hrdinom SNP a odsúdil násilie, ktoré sa prieči Božej vôli. Prosil Knieža pokoja o zmiernenie napätia vo svete a o mier na celej zemi.

Slávnostným rečníkom bol senior turčianskeho seniorátu Slov. ev. cirkvi a. v. Ján Konvit, poslanec FZ ČSSR. Senior Konvit vo svojom obsiahlom prejave vysoko vyzdvihol význam Slovenského národného povstania nie iba pre celonárodný zápas, ale pre celosvetový odpor proti fašistickej zvôli, ako najstrašnejšiemu zjavu 20. storočia. Zdôraznil, že najvýznamnejším činiteľom v tomto odpore európskych národov bol práve Sovietsky zväz, ktorý priniesol najväčšie obete v zápase za ľudskú dôstojnosť. Ďalej vyzdvihol vedúcu úlohu KSS v SNP, ktorá bola inšpirátorkou, impulzom k celonárodnému odporu proti fašizmu a domácej klérofašistickej reakcii a viedla ľud k zvrhnutiu nacistického režimu.

Po uvedenom preslove pozdravil prítomných delegátov sídelný biskup stredoslovenského dištriktu Slov. ev. cirkvi a. v. Rudolf Koštial. Po jeho úprimných a bratských slovách sa predsedníctvo zhromaždenia odobralo pred pomník SNP na námestí Zvolena a tam položilo veniec vďaky.

V ďalšej časti rokovania účastníkov pozdravil vedúci Sekretariátu pre veci cirkevné federálneho úradu Predsedníctva vlády ČSSR dr. Karel Hrůza, ktorý pozitívne zhodnotil mierovú angažovanosť členských cirkví KMK v ČSSR na poli budovania našej socialistickej vlasti a v zápase o mier na celom svete.

Za Stredoslovenský kraj sa k delegátom prihovoril predseda KNV v Banskej Bystrici I. Daniš, ktorý široko rozviedol povojnový budovateľský rozvoj Stredoslovenského kraja a vyzval všetkých prítomných do ďalšej mierovo-budovateľskej práce.

Potom nasledovali prejavy predstaviteľov jednotlivých cirkví, ktorí hovorili za svoje cirkvi o plnení mierového a humánneho odkazu SNP.

Za pravoslávnu cirkev v ČSSR prehovoril z poverenia Jeho Blaž. metropolitu Doroteja priamy účastník domáceho odboja prof. dr. Andrej Mihaľov, dekan PBF. Hovoril o svojich osobných vojnových zážitkoch a o krvou vykúpenej slobode, o vlasti, na oltár ktorej položil svoj život i pravoslávny biskup — mučeník Gorazd. Podčiarkol spoločný boj Čechov, Slovákov, Rusov, Ukrajincov a všetkých ostatných hrdinov európskych národov, ktorí so zápalom nenávisti proti fašizmu a s túžbou po slobode bojovali bok po boku proti fašistickým votrelcom. Poukázal na fašistickú zvôľu, ktorá znovu i dnes besnie v Chile, na nepokoje na Cypre a na Blízkom východe. Povedal, že si musíme dobre pamätať ten fakt, že bez konkrétnej pomoci Sovietskeho zväzu, pomoci vojenskej i morálnej, by naše národy neboli vydržali v nerovnom boji s nacistickými okupantami. Práve Sovietsky zväz dokázal pred celým svetom, za nesmiernych ľudských i hmotných obetí, svoju solidárnosť a v pravý čas podal pomocnú ruku národom našej vlasti, rozdrvil hitlerovských votrelcov, doviedol naše národy k úplnému víťazstvu, čím sa vytvorili podmienky na obnovu Československej republiky a na socialistické zriadenie v nej. Svoj prejav dr. Mihaľov ukončil výzvou k cirkvám, aby hrdinské činy bojovníkov a osloboditeľov našej vlasti chránili na večné časy v živom pamätníku — v srdciach nášho ľudu, lebo to bol zápas na život a na smrť, boj o ľudskú dôstojnosť. Povedal, že pravoslávna cirkev víta snahu nášho pracujúceho ľudu o blaho nás všetkých. Plody ovocia tridsaťročnej budovateľskej práce sú Pánom Bohom požehnané, pretože i my, veriaci, máme zabezpečené podmienky pre uspokojenie našich duchovných potrieb. Nakoniec účastník odboja svojim

spolubojovníkom vzdal hold a poklonil sa nehynúcej pamiatke padlých hrdinov.

Na záver slávnostného zhromaždenia účastníci prijali rezolúciu, v ktorej v mene svojich cirkví vyjadrili vďaku vláde ČSSR a potvrdili svoje odhodlanie podieľať sa na mierovom a budovateľskom úsilí ľudu a v službe národu a celému ľudstvu v duchu uskutočňovania záverov Svetového kongresu v Moskve, pracovať tak, aby budúcnosť našej vlasti bola ešte krajšia a šťastnejšia.

Prof. prot. dr. A. Mihaľov,
dekan PBF v Prešove

Sto rokov od posvätenia prvého pravoslávneho chrámu v Prahe

(dokončenie)

Z tejto nepatrnej hŕstky duchovnou pýchou a farizejskou samospravodlivosťou zaznávaných vyšli obetaví pracovníci na vinici Pána: Antonín Vrabec, neskorší arcibiskup Sawatij, a prot. Alexej Jaroslav Vaněk, známi najmä medzi volynskými Čechmi, ktorých bezvýhradné priľnutie k pravosláviu pádne vyvracia pomýlené tvrdenie, že „pravoslávie je príliš cudzie i vzdialené duši českého človeka, ktorý vždy nábožensky i kultúrne gravituje ku katolíctvu".

Keďže chrám sv. Mikuláša bol chrámom súkromným a neustavila sa pri ňom náboženská obec, matričné záznamy o cirkevných úkonoch verejnoprávnej povahy vykonaných jeho kňazom viedla r. 1718 zriadená duchovná správa pre príslušníkov Ottomanskej ríše pri zvonku síce nenápadnom, ale vo vnútri prekrásnom gréckom chráme sv. Juraja vo Viedni, postavenom barónom Sinom, až do r. 1893 podriadená jurisdikcii metropolie černovickej. Od r. 1893 podliehali českí pravoslávni farárskej jurisdikcii duchovného správcu srbskej náboženskej obce pri chráme sv. Sávu vo Viedni, ktorý organizoval počiatkom 13. stor. samostatnú srbskú pravoslávnu cirkev ako jej prvý arcibiskup. Srbská pravoslávna farnosť sv. Sávu vo Viedni bola zriadená po dlhotrvajúcich prieťahoch až r. 1893, hoci, lebo rakúska vláda jej ustaveniu nepriala, v záujme jej založenia osobne zakročil u samého cisára ešte pred r. 1860 srbský patriarcha Josip Rajačić, ktorý podporoval Ľ. Štúra, vidiaceho v pravoslávnej cirkvi pôvodnú cirkev cyrilometodejskú, z vďačnosti za jeho starostlivosť o srbských študentov v Bratislave.

Štúr, ktorý ako takmer všetci príslušníci jeho generácie vysoko oceňoval národný a mravnostný význam pravoslávnej cirkvi, opätoval vďačnosť v Sriemskych Karlovciach sídliaceho patriarchu J. Rajačiča venovaním mu ako „priateľovi náuk a rodín slovanských s najhlbšou vážnosťou a úctou" svoj spis „Náuka reči slovenskej", považovaný za prvú vedeckú gramatiku slovenčiny.

Najviac záznamov o pravoslávnych Čechoch v matrike pri chráme sv. Sávu vo Viedni, podľa ktorej sa do r. 1918 zjednotilo s pravoslávím asi 400 Čechov a bolo pokrstených 165 českých detí, je z čias, keď bol srbským viedenským farárom prot. Nikolaj Mišič a predstaveným chrámu sv. Mikuláša v Prahe hudobne nadaný a v diplomatických službách osvedčený prot. N. N. Ryžkov, ktorý na rozdiel od svojich predchodcov, prot. A. A. Lebedieva, svätiteľa karlovarského chrámu sv. Petra a Pavla, a výborného organizátora prot. N. P. Apraskina, iniciátora hodnotného vydania Nového zákona v reči cirkevno-slovanskej a českej v Petrohrade pre českých pravoslávnych r. 1892 a 1897, kázal a konal bohoslužby i po česky. Obidvaja ťažko prekonávali protipravoslávne predsudky, ako to vidieť zo skutočnosti, že keď r. 1903 vo Viedni a Prahe pristúpil k pravosláviu v krátkej dobe väčší počet Čechov, zaoberala sa otázkou týchto prestupov dokonca ministerská rada. Po jej schôdzke vtedajší český minister Rezek povolal k sebe srbského farára prot. N. Mišiča a upozornil ho, že vláda považuje hromadné prestupy na pravoslávie za určitú formu propagácie politického panslavizmu, ktorý bol v rukách vládnúcich kruhov strašiakom, ktorý mal ospravedlniť národnostný útlak slovanských národov v Rakúsko-Uhorsku. Poradil mu, aby síce jednotlivých Čechov neodmietal, lebo vláda nemohla úradne zakázať prijímanie Čechov do pravoslávnej cirkvi, ktorá bola predsa štátom uznanou cirkvou, ale aby sa vonkoncom varoval čohokoľvek, čo by sa mohlo považovať za politickú agitáciu, ak to nemajú politicky odnášať Srbi v provinciách. Okrem toho bol prot. Mišič predvolaný i k miestodržiteľovi Bienerthovi, ktorý mu vyčítal porušenie loyality.

Prot. N. N. Ryžkov, ktorý sa zoznámil so srbským farárom prot. N. Mišičom už ako žalmista ruského chrámu sv. Mikuláša vo Viedni a po svojom ustanovení za predstaveného pražského pravoslávneho chrámu často fungoval v jeho zastúpení ako úradného duchovného správcu pravoslávnych v českých krajinách, usiloval sa za pomoci svojho agilného diakona A. Voznesenského, autora „Listov pravoslávnym Čechom o pravoslávi" dať českým pravoslávnym pevnú cirkevnú organizáciu. Preto bol založený spolok Pravoslávna beseda, ktorý bol jedinou pravoslávnou organizáciou až do utvorenia sa Československej obce pravoslávnej r. 1919. Počet členov Pravoslávnej besedy trocha vzrástol, keď r. 1905 v troch menších skupinách sa zjednotilo 104 bývalých starokatolíkov s pravoslávím. Žiaľ, Pravoslávna beseda nerozšírila svoju činnosť na pravoslávnych mimo Prahy. Keby sa tak bolo bývalo stalo, mohli sa vytvoriť predpoklady pre zriadenie samostatnej pravoslávnej farnosti na základe zákona zo dňa 20. mája 1874 č. 68 R. z. s farárskou juridiskciou — právomocou pre celé územie Čiech, Moravy a Sliezska, na ktorom podľa sčítania ľudu r. 1910 bolo už 1063 pravoslávnych.

Cez všetky vyššie spomenuté prekážky a nedostatky vyvíjal prot. N. N. Ryžkov pomerne úspešnú misionársku činnosť, spojenú s českým vyučovaním náboženstva, vydávaním českých pravoslávnych kalendárov, poriadaním

koncertov duchovnej vokálnej hudby, prednášok a bohoslužobných spomienok na M. J. Husa až do vypuknutia prvej svetovej vojny r. 1914, keď mu rakúska vláda po zatknutí 7. augusta 1914 v Karlových Varoch znemožnila, aby mohol i naďalej plniť svoj sľub, ktorý dal Pánu života a smrti pri uzdravení sa svojej dcérušky Ariadny riadiacej dodnes zbor chrámu sv. Mikuláša v Prahe-Dejviciach: „Pánovi budem spievať, dokiaľ budem žiť" (Ž. 103, 33). Temer po trojročnom väznení bol odsúdený na trest potupnej smrti obesením pre údajné zločiny, z ktorých protipravoslávna propaganda lživo obviňovala stúpencov pravoslávia od čias posvätenia chrámu sv. Mikuláša v Prahe. Trest smrti však vykonaný nebol, lebo po zajatí gréckokatolíckeho ľvovského metropolitu A. Šeptického ruskou armádou a po intervencii španielskeho vyslanca vo Viedni ho z väzenia prepustili, len čo metropolita Šeptickij vstúpil na švédske územie. Prot. N. N. Ryžkov, ktorý zasvätil najkrajšie roky svojho krátkeho, ale požehnaného života službe pravosláviu a zaslúžil sa o utvrdenie českých pravoslávnych v ich praotcovskej viere, zomrel vo veku 50 rokov v Petrohrade na španielsku chrípku. Jeho požehnané pôsobenie v chráme sv. Mikuláša na Staromestskom námestí ako na posvätnom mieste prebývania slávy Pána, ktorému pokorne slúžil so zvereným mu Božím ľudom, pripomína dodnes pamätná doska s nežnou ikonkou Spasiteľa a s nápisom „Mučeník za pravoslávnu vieru a vernosť Slovanstvu", vystihujúcim poslanie jeho obetavého života, umiestnená na ľavej strane tohto chrámu, ktorého velebnosť ako krásu Božieho domu tak vrúcne miloval.

P zatknutí prot. N. N. Ryžkova spolu s diakonom A. Solovievom a žalmistom Briansky prikročilo sa k likvidácii pravoslávneho chrámu sv. Mikuláša v Prahe, ktorý sa po odstránení vnútorného zariadenia pre byzantský rítus a po zabielení nástenných ikon stal kostolom pražskej posádky. O jeho odňatí pravoslávnej cirkvi priniesli správu Kostnické jiskry, časopis českých evanjelikov, ktorý bol policajným zákrokom pre to zastavený vraj „pre úplne neprípustný spôsob písania" v čase, keď z jeho fasády pod strechou boli odstránené cyrilikou napísané citáty zo žalmov.

Na dobu šiestich rokov zmĺkli v chráme sv. Mikuláša vrúcne pravoslávne modlitby vzývania a chválorečenie. Dostal sa však znovu do pravoslávnych rúk po utíšení vojnovej víchrice zásluhou neobyčajne agilného dr. Miloša Červinku, zakladateľa a prvého predsedu Československej obce pravoslávnej a budovateľa Českej náboženskej obce pravoslávnej pre obvod Čiech, Moravy a Sliezska, na základe ktorej neskoršie vybudoval vladyka Gorazd svoju českú pravoslávnu eparchiu. Dr. M. Červinka, ktorý venoval všetky svoje nevšedné schopnosti i značnú časť svojich vlastných finančných prostriedkov utvoreniu sa Českej náboženskej obce pravoslávnej, pričinil sa i o povolanie do Prahy kňazov tohto chrámu: prot. A. J. Vaňka, o. Luku Olchového a archimandritu Sawatija.

V jeseni r. 1921 bol chrám sv. Mikuláša, ktorý spolu s pravoslávnymi

užívala i cirkev československá (dnešná československá cirkev husitská), usilujúca sa získať svätenie biskupov od srbskej pravoslávnej cirkvi, svedkom nadšeného privítania vladyku Gorazda po jeho návrate z Juhoslávie v sprievode delegáta srbskej cirkvi, nišského biskupa (neskoršieho záhrebského metropolitu umučeného ustašovcami) Dositeja, kde prijal biskupské svätenie z rúk srbského patriarchu Dimitrija, kijevského metropolitu Antonija a iných svätiteľov a symbolické meno najmilšieho žiaka sv. Metoda, sv. Gorazda, jeho designovaného nástupcu, aby tak naznačil, že bude pokračovať v šľapajach tohto neohrozeného obrancu pravoslávia pred wichingovcami. Žiaľ, po piatich rokoch pre pravoslávie nepriaznivého vývoja pomerov v československej cirkvi a zbytočných jurisdikčných sporov, bol vladykovi Gorazdovi zakázaný vstup do tohto materského chrámu všetkých pravoslávnych farností v bývalej českej eparchii.

I keď sa dnes v chráme sv. Mikuláša na Staromestskom námestí v Prahe pravoslávne bohoslužby nekonajú, ľnú naši veriaci k nemu neskonalou láskou, lebo bol v časoch najťažších pre znovurodiace sa pravoslávie u nás jeho ohniskom a útočišťom.

Dr. V. B.

Cyprus — požehnaný i ťažko navštevovaný ostrov

Keď pravoslávne uvedomelý veriaci počuje slovo C y p r u s, nevynoria sa mu v jeho predstavách len úchvatné televízne alebo fotografické zábery z tohto podľa veľkého Homéra „ľúbezného ostrova kvetov", ktorý bol známy už dávno v staroveku ako bohatá a krásna záhrada východného Stredomoria, a nepremietne sa len bleskove v jeho mysli dramatický film posledných pohnutých udalostí z komplikovaného politického života tejto mladej, vyše pol milióna obyvateľov počítajúcej republiky, ale vzklíči v ňom i neodolateľná túžba bližšie sa zoznámiť s bohatou históriou a súčasným stavom pravoslávia v tejto krajine prastarej kultúry, posvätnej pre celé kresťanstvo významnou činnosťou sv. ap. Pavla a jeho druhov a skropenej mučeníckou krvou verných služobníkov Pána, ktorých duchovnou matkou bola pravoslávna cirkev, ustavične rozplameňujúca v krušných časoch poroby ducha Cyperčanov a vlievajúca do neho nádej na slobodu a vieru v spravodlivosť.

Cyprus, ktorý bol pre staroveký svet hlavným dodávateľom medi a s ktorého názvom je v najužšej súvislosti i latinský názov pre meď „cuprum", bol kolískou a križovatkou starobylých kultúr, ako o tom svedčia vykopávky z doby bronzovej, dokumentujúce jeho vyspelé osídlenie už v 3. storočí pred Chr. Je zaujímavé, že keramické výrobky z Cypru sa dostali do Jeruzalema už v ranej dobe bronzovej a že Goliášova výzbroj, pozostávajúca z kovovej prilby, šupinatého panciera a kovového oštepu (1 S 17, 5 n), sa

veľmi ponášala na výzbroj gréckych ťažkoodencov, dovážanú z Cypru. Vplyv cyperskej kultúry sa prejavil i na vybavení Šalamúnovho chrámu.

Pre svoje prírodné bohatstvo sa Cyprus dostal v 15. stor. pr. Chr. do záujmovej sféry dobyvateľov a obchodnej rozpínavosti Egypta, keď väčšinu jeho územia trvalo obsadil grécky kmeň peloponézskych Achajov a keď v jeho východnejších častiach zakotvili Feničania. Vlastný vývoj gréckofenickej kultúry bol v 13. stor. pr. Chr. vystavený tlaku chetitskej kultúry, ktorej tajomstvá odhalil český bádateľ B. Hrozný, syn evanjelického kazateľa.

V 1. stor. pred Chr. uchvátil Cyprus dobyvačný Rím a jeho územie s miliónom obyvateľov, medzi ktorými bolo i veľa Židov, sa stalo rímskou provinciou. Židia postavili na ostrove početné synagógy, ktoré sa stali miestami zvesti o Christu už v prvých rokoch šírenia sa kresťanstva, ako to vysvitá zo slov Skutkov apoštolských: „Tí, čo sa boli rozpŕchli pred súžením, ktoré nastalo pre Štefana, tí teda došli Fenície, na Cyprus a do Antiochie. Nikomu neohlasovali náuku okrem Židov" (Sk. 11, 19). K týmto pokrsteným cyperským Židom, získaným pre Christa utečencami z Jeruzalema, zavítali na jar r. 45 dvaja v Christu si oddaní priatelia, Barnabáš, rodák z Cypru, ktorý sa stal čoskoro učeníkom Christovým a prejavil vážnosť svojho obrátenia tým, že predal svoj majetok v prospech cirkvi v Jeruzaleme, a ním uvedený medzi apoštolov v Jeruzaleme obrátený Šavel — Pavel, za ktorého sa pred nimi zaručil, lebo sa s ním pravdepodobne zoznámil už za štúdií v Tarze. Obaja pristáli v Salamíne, vtedy najväčšom obchodnom prístave Cypru, ako misionári, oddelení pre prácu medzi pohanmi, lebo uposlúchli hlas Ducha sv. na zhromaždení v Antiochii: „Oddeľte mi Barnabáša a Šavla na dielo, na ktoré som ich povolal" (Sk. 13, 3) a od tej doby mali titul apoštolov. Rozsievajúc semeno Božieho Slova, pridržiavali sa za svojho putovania po Cypre starej rímskej cesty, ktorá viedla do Pafu. Zhora videli pri mori Starý a Nový Pafos. Hore na výšine Amatuhu, dnešnom Limassolu, stála vykričaná svätyňa Afrodity, vlastne zmyselnej fenickej bohyne Astarte, v ktorej dievčatá ako kňažky prevádzali svoje smutné remeslo. V Novom Pafe, sídle rímskeho miestodržiteľa, mali náboženský rozhovor s vtedajším miestodržiteľom Sergiom Paulom, autoritou v prírodovedeckých otázkach, ktorý sa považuje za prvý krok Evanjelia do rímskej aristokratickej spoločnosti. Správu o ňom máme v 13. kap. Skutkov apoštolských od sv. Lukáša, ktorý v nej prvýkrát uvádza pri stretnutí ap. Pavla s prokonzulom Sergiom Paulom. Pavlovo rímske prímenie (Pavel), ktoré mal apoštol ako rímsky občan podľa vtedajšieho zvyku popri svojom hebrejskom (Šavol). Sv. ap. Pavel sa zaiste sám predstavil prokonzulovi týmto rímskym menom, keď mu zvestoval, že viera svätého a milujúceho Boha ako Stvoriteľa neba i zeme oslobodzuje starovekého človeka z okovov kozmós zbožťujúceho bájeslovia znemožňujúceho rozvoj vedeckého myslenia, od poverčivosti a kúzelníctva, predstavovaného čarodejníkom Barzejom, odrádzajúceho miestodržiteľa od viery v Christa, a tak súčasne zvestúva i nám bez ohľadu na časové a priestorové hranice.

Na výsledky prvej apoštolskej cesty Pavlovej podniknutej z Antiochie do južnej Ázie v r. 45—49 nadviazal sv. Barnabáš na Cypre, keď sa naň vrátil po rozchode s Pavlom r. 50. Podľa tradície stretol sa vraj vo svojej vlasti s Christom vzkrieseným Lazárom a vysvätil ho spolu s Jánom Markom na biskupa pre mesto Kitium pri Larnake, kde sa dodnes nachádza jeho hrobka a jemu zasvätený chrám zo VI. stor. Ako ap. Pavel na svojich misijných cestách, tak i Barnabáš musel podstúpiť mnohé protivenstvá od Židov, ktorí napokon nahuckaní čarodejníkom Barzajom ho chytili počas kázne v salaminskej synagóge a zabili okolo r. 57. Barnabášov synovec Ján Marek pochoval jeho telo v rímskom hrobe pri Salamíne, položiac vraj na jeho prsia vlastnou rukou napísané Matúšovo evanjelium. Nad jeho hrobom sa vypína byzantským cisárom Zenónom, ktorý zachránil Cypru autokefalitu proti nárokom antiochijského patriarchátu, postavený monastiersky chrám, do ktorého boli zamurované stĺpy zo salamitskej synagógy. V čase anglickej vlády nad Cyprom bol monastier pri hrobe sv. Barnabáša opustený. Až r. 1917 rozprúdili v ňom mníšsky život traja rodní bratia, z ktorých jeden je dodnes igumenom —predstaveným desaťčlenného bratstva a dvaja sú mníchmi ikonopiscami.

O pevnej cirkevnej organizácii na Cypre už v prvých storočiach svedčí účasť troch cyperských biskupov na I. ekumenickom — všeobecnom sneme v Nicei r. 325 a skutočnosť, že v dokumentoch sardského snemu z r. 343 sú podpisy 12 cyperských biskupov. Za cisára Konštantína, ktorého matka sv. Helena založila na svojej spiatočnej ceste z Jeruzalema cez Cyprus najstarší cyperský monastier s časťou sv. Kríža na vrchu Amatuhu s býv. svätyňou Afrodity, v ktorom dnes žije 16 mníchov, dostala sa cyperská cirkev pod závislosť antiochijského patriarchátu, ale Cyperčania napokon si obhájili s pomocou byzantského cisára Zenóna svoju autokefalitu, ktorá bola potvrdená III. všeobecným snemom v Efeze r. 431.

V posledných troch storočiach prvého tisícročia stal sa Cyprus arénou krvavých vojen a s nimi spojených nesmierných útrap, lebo byzantská vláda nad ním bola prerušovaná vpádmi, občasnou poplatnosťou a obsadzovaním Arabmi. Cirkev v týchto ťažkých dobách zdieľala trpké osudy svojich veriacich, jej biskupi a kňazi, prejavujúci nezištnú lásku a starostlivosť o Boží ľud, odchádzali dobrovoľne so svojím stádom do zajatia, aby ho potešovali, ako napr. biskup Dimitrián, ktorý s pomocou carihradského patriarchu Mikuláša Mystika sa usiloval vykúpiť veriacich zo zajatia. Tieto smutné časy sa v mnohom ponášali na prvé tri storočia raných dejín cyperskej cirkvi, keď sa slúžievalo v katakombách, ktoré sa zachovali v blízkosti mesta Pafu, sídla prokonzula. Tu sa dodnes zachoval stĺp, ku ktorému bol priviazaný ap. Pavel, a podzemný chrám sv. Solomónie, matky bratov Makabejcov, ktorých hrdinstvo vytrvalej viery bolo vždy živým vzorom statočných Cyperčanov.

V byzantskom období dejí cyperskej cirkvi (395—1191) prekvitalo na Cypre mníšstvo, i keď za arabských vpádov monastiere boli ničené. Preto sa mnísi uchyľovali do ťažko prístupných hôr, kde vo vysoko položených skalách si budovali cely, ako napr. v horách mesta Limassolu, v blízkosti ktorého je dnes ženský monastier sv. Juraja Víťaza. Žije v ňom 26 sestier, ktoré sa usilujú maľovať nielen nežné ikonky, ale predovšetkým vykresľovať i Boží obraz vo svojich šľachetných dušiach. Keď prestali vpády Arabov na Cyprus, mníšsky život sa ešte plnšie rozvíjal, ako o tom dodnes svedčí prekvitajúci monastier v Kixe, v ktorom sa duchovne zocelil v časoch svojej mladosti arcibiskup Makarios. V tomto monastieri je milostivý obraz Bohorodičky a žije v ňom dvadsaťčlenné bratstvo oddávajúce sa rozjímaniu a modlitbe v útulnej doline nebotyčných hôr, bohatej na driečne cédre, ktoré tu tvoria na rozdiel od osamotene rastúcich libanonských cédrov kolektív asi tisícky štíhlych cédrov-krásavcov.

Posledné roky byzantského panstva boli čiernymi rokmi sociálneho útlaku pre Cyprus v dôsledku vyhlásenia sa surového, despotického cisára Izáka Komnina za cyperského kráľa. Jeho súčasník, sv. Neofyt Zatvorník, prirovnáva vtedajšie neznesiteľné položenie Cyperčanov pre vysoké dane a okliešťovanie slobody cirkvi k rozbúrenému moru, ktorého vlnobitie každodenne vzrastá a besnenie nemá konca. Tento smutný stav ostrova bol príšernou predzvesťou búrlivých udalostí, ktoré nastali v 12. stor. za vzrástajúcich bojov Byzancie s križiakmi, ktorí sa tak ako Turci usilovali uchvátiť byzantské dŕžavy. Za tretej križiackej výpravy sa Cypru zmocnil anglický kráľ Richard Levie Srdce, ktorý si zamenil Cyprus za Jeruzalem s Quidom de Lusignan, vtedajším jeruzalemským kráľom. V dobe panstva dynastie Lusignanovcov, ktorí vládli na Cypre s titulom jeruzalemského kráľa tri storočia, sa neznesiteľný sociálny a náboženský útlak vystupňoval do obludných rozmerov, nám dnes takmer neuveriteľných. Celé územie bolo rozdelené na rytierske léna a znevoľníčení obyvatelia sa stali zdieranou masou poddaných. Boli zriadené latinské biskupstvá, ktoré uchvátili majetok pravoslávnej cirkvi, podriadenej latinskej hierarchii. Počet pravoslávnych biskupov bol zdecimovaný na štyroch. Arcibiskup Neofyt, ktorý sa vzoprel proti zasahovaniu do práv pravoslávnej cirkvi, musel opustiť r. 1240 Cyprus spolu s viacerými archijerejmi a mníchmi, lebo odopreli prísahu poslušnosti latinskému episkopátu. Ostrov sa stal hlavnou základňou rádu templárov, ktorý sa zaoberal úžerníctvom a peňažníctvom.

R. 1571 obsadili Cyprus Turci, ktorí na ňom hospodárili celé tri storočia, až do r. 1876. Namiesto drancovania ostrova Janovčanmi a Benátčanmi nastúpila svojvôľa pašov. Veľkolepé, templármi postavené gotické chrámy Leukózie a iných miest boli premenené na mešity, cirkevný majetok bol rozkradnutý, nezrúcané boli vylúpené, mnohí kňazi boli povraždení alebo odvlečení do zajatia. Nakoniec však paša Pala Mustak poskytol Cyperčanom možnosť

obrátiť sa na veľkého vezíra, aby si za vysoké úplatky získali právo požiadať o navrátenie Turkami uchvátených a spustošených chrámov a monastierov. Vezír dovolil pravoslávnej delegácii, aby požiadala carihradského patriarchu Mitrofana o obnovenie spoločenstva cyperskej cirkvi s ostatnými pravoslávnymi cirkvami, ku ktorému došlo 5. mája 1572 na sneme v Carihrade, ktorého sa zúčastnil okrem ekumenického patriarchu i jeruzalemský a alexandrijský patriarcha, zástupca antiochijského patriarchátu a 53 biskupov. Cyperskí arcibiskupi sa čoskoro usilovali o oslobodenie ostrova spod tureckého jarma. Nakoľko však medzinárodná situácia nebola priaznivá pre ich úsilie, dosiahli len dielčie ústupky zo strany tureckej vlády. Tak za arcibiskupa Nikofora r. 1660 prišlo k rozhodnutiu, že arcibiskup je duchovným i politickým vodcom cyperského ľudu, zodpovedným vláde. Bolo mu priznané právo osobnej pečate a mohol sa podpisovať červeným atramentom. Chodieval do Istambulu, kde hájil práva svojho ľudu.

R. 1720 bola zriadená arcibiskupská rezidencia v Leukózii, kde arcibiskup Filoteos založil školu gréckej literatúry a hudby, opravil chrám sv. ap. Barnabáša a vydal službu na jeho počesť. U tureckej vlády dosiahol zníženie dane z hlavy. Jeho nástupca Paizios bol však ešte neohrozenejším pri obhajobe práv svojho ľudu. Smelo sa postavil i za cenu potupného väzenia proti dane bezohľadne zvyšujúcemu pašovi Osmanovi, ktorého cyperskí povstalci nakoniec zabili a jeho palác podpálili.

Obzvlášť ťažká pohroma zastihla cyperské duchovenstvo za vlády pašu Kudzuka Mechmeta, ktorý, upodozrievajúc cyperskú hierarchiu, že bola iniciátorkou povstania Grékov proti Turkom r. 1821, dal obesiť arcibiskupa Cypriána a usmrtiť troch metropolitov spolu s mnohými kňazmi i laikmi, takže cyperská cirkev ostala bez duchovných pastierov. K ustanoveniu novej hierarchie došlo zásluhou antiochijského patriarchátu, s ktorým udržovala cyperská cirkev napriek občasným nedorozumeniam sesterské spojenie na základe krásneho svedectva Skutkov apoštolských o požehnanej práci svojho zakladateľa a nebeského ochrancu, sv. ap. Barnabáša v Antiochii: „...i vyslali teda Barnabáša do Antiochie. Keď ta došiel a videl milosť Božiu, zaradoval sa; napomínal všetkých, aby podľa predsavzatia svojho srdca trvali pri Pánovi. Bol on totiž muž dobrý a plný Ducha svätého i viery. A veľký zástup sa pridal k Pánovi. Barnabáš odišiel do Tarzu vyhľadať Šavla. Keď ho našiel, priviedol ho do Antiochie. Ostali v tej cirkvi celý rok a vyučovali početný zástup. V Antiochii po prvé pomenovali učeníkov kresťanmi" (Sk. 11, 22—26).

Cyperské kňazstvo bolo dušou spravodlivého odporu nielen proti tureckým uchvatiteľom, ale i národnooslobodzovacieho boja proti anglickým kolonizátorom, ktorí si od berlínskeho kongresu r. 1878 zaistili správu Cypru. Keď v novembri r. 1931 vypuklo povstanie proti Angličanom, britská vláda označila okrem iných za jeho iniciátorov kitiónskeho metropolitu Nikodéma a cyrenej-

ského metropolitu Makaria a poslala ich do vyhnanstva. Tak sa stalo, že keď r. 1933 arcibiskup Cyril III. zomrel, cyperská cirkev mala iba jedného biskupa. Vyhnanie spomenutých metropolitov z Cypru a pozbavenie pafského metropolitu ako jediného cyperského biskupa práva vyjsť z územia jeho eparchie znemožnilo voľbu nového arcibiskupa na dobu dvanástich rokov. Až po skončení druhej svetovej vojny bol r. 1947 zvolený za arcibiskupa pafský metropolita Leontis, ktorý však čoskoro zomrel. Preto sa do Leukózie dostavili vyslanci ekumenického patriarchátu, ktorý po zvolení cyrenejského metropolitu Makaria za arcibiskupa, intronizovaného ako Makaria II., a troch metropolitov dal cyperskej cirkvi riadnu kanonickú správu. Medzi zvolenými metropolitmi bol i terajší arcibiskup Novej Justiniány a celého Cypru Makarios III., ktorého zastihla správa o jeho zvolení za biskupa Kitiónu, dnešnej Lakarny, za jeho štúdií na severoamerickej univerzite v Bostone, kam sa vypravil po absolvovaní bohosloveckej fakulty v Aténach po vysvätení na jeromonacha kixkého monastiera. O dva roky neskoršie bol kitiónsky metropolita Makarios zvolený všetkými pravoslávnymi obyvateľmi Cypru za arcibiskupa, keď najmä jeho pričinením synoda cyperskej cirkvi uskutočnila plebiscit, ktorého výsledkom bolo, že viac než 95 % odovzdaných gréckych hlasov žiadalo pripojenie Cypru ku Grécku.

V zmysle starej gréckej tradície, podľa ktorej biskupi majú byť i politickými vodcami veriacich, arcibiskup Makarios III. vyvinul intenzívnu činnosť za získanie samostatnosti pre Cyprus. Keď 1. apríla 1955 vypuklo povstanie za oslobodenie ostrova, prišlo k diplomatickým rokovaniam medzi britskou vládou a arcibiskupom Makariom III. ako vodcom cyperského ľudu. Rokovania boli však neúspešné a arcibiskup Makarios III. bol deportovaný spolu s cyrenejským metropolitom Cypriánom na Seychellské ostrovy. Keď vo februári 1956 opustil Cyprus metropolita pafský Fótios a metropolita kitiónsky bol izolovaný od vonkajšieho sveta, spravoval cyperskú cirkev iba jeden chorepiskop — vikár. K normalizácii pomerov v cyperskej cirkvi došlo až v marci 1959, keď bola vyhlásená nezávislosť Cyperskej republiky a predtým deportovaní a neskoršie v Aténach sa zdržujúci archijereji sa mohli vrátiť domov.

V súčasnosti pozostáva organizácia cyperskej cirkvi z jedného arcibiskupstva a troch metropolií. Má 560 farností, viac ako 700 kňazov a osem monastierov. V Leukózii, kde je arcibiskupská katedra, sa pripravujú kandidáti kňazstva v duchovnom seminári sv. ap. Barnabáša. Okrem oficiálneho orgánu cyperskej cirkvi Apoštol Barnabáš vychádza i časopis Cirkevný život.

Pevne veríme, že ako nezahynul statočný cyperský ľud za omnoho ťažších okolností svojej hrdinskej minulosti, nezahynie ani za terajších pohnutých udalostí a nájduc východisko z krízy, spozná, že sú večne platné slová žalmistu: „Pán ľudu svojmu silu dá, Pán mierom požehná svoj ľud" (Ž. 28, 11).

Dr. Vl. Buchta

Z osláv storočnice pravoslávneho chrámu v Drážďanoch

L. FEDOR, duchovný

Sto rokov od vybudovania ruského pravoslávneho chrámu v Drážďanoch

Začiatkom júna t. r. sa mi dostalo tej cti, že som sa mohol zúčastniť na oslavách storočnice ruského pravoslávneho chrámu v Drážďanoch (NDR), **kde účinkuje ako duchovný absolvent našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a Leningradskej duchovnej akadémie, d. o. Michal Dandár.** Táto návšteva zanechala vo mne hlboké dojmy, preto by som sa chcel s nimi podeliť s našimi čitateľmi.

Do Drážďan som pricestoval vlakom 5. júna odpoludnia. Na stanici ma už čakal otec Michal a starosta chrámu br. Michal Vasiljev. O niekoľko minút sme boli už v byte otca Michala, kde ma srdečne a milo privítali. Kým som si obzrel faru a chrám, dozvedel som sa radostnú správu, že pred večerom **príde odslúžiť všenočné bdenie Vysokopreosvietený Filaret, arcibiskup berlínsky a stredoeurópsky, patr. exarcha strednej Európy.** Privítanie vladyku Filareta bolo viacmenej súkromné, ale veľmi dojemné. S Preosvieteným vladykom sme spolu privítali i d. o. prot. P. Vlodeka, predstaveného katedrálneho chrámu v západnom Berlíne, ktorý vladyku sprevádzal. Po krátkom rozhovore a zoznámení sa sme potom spoločne slúžili všenočné bdenie pred sviatkom **patróna chrámu sv. Simeona Divnogorca.** V chráme bolo veľa veriacich a pri bohoslužbách spieval chór. Toto všenočné bdenie bolo pre mňa

niečím, čo sa nedá opísať. Nie preto, že by som túto bohoslužbu nepoznal, veď som už bol niekoľkokrát na všenočnom bdení v Moskve a inde v Sovietskom zväze, ale u nás sa bdenie neslúži, a keď niekde predsa, akiste nie v takom rozsahu a zladenosti.

Ráno 6. júna, teda v deň sviatku patróna chrámu, som s otcom Michalom slúžil sv. liturgiu o 10. hod. za účasti množstva veriacich. Spieval takisto chór.

Oficiálne oslavy boli naplánované na nedeľu 9. júna. Týchto niekoľko dní som využil na prehliadku Drážďan, ktoré sú skutočne krásne. Robili sa posledné prípravy veriacich a otca Dandara na to, aby oslavy boli dôstojné. Treba poznamenať, že k oslavám boli vydané fotografie — pohľadnice — na ktorých bol chrám zvonka i vnútrajšok a fotografie boli farebné. Vyšlo album veľkého formátu, ktoré hovorí o histórii i prítomnosti chrámu, doplnené fotografiami. Album vyšlo v nemčine.

Začali sa schádzať hostia z rôznych európskych štátov, veriaci i duchovní z Poľska, Maďarska, Juhoslávie a i. Dobre sme sa medzi sebou cítili, ako rodní bratia.

V sobotu večer, teda v predvečer osláv — vladyka Filaret odslúžil všenočné bdenie za spoluslúženia hostí, menovite týchto duchovných: **d. o. prot. Vlodeka, predstaveného katedr. chrámu v záp. Berlíne, d. o. prot. E. Ľachockého z Krakova, d. o. prot. J. Šuvarského z Lipska, d. o. D. Kostiča z Pejor (Juhoslávia), jeromonacha d. o. Mojseja Piku z Miškolca, a mňa, pravoslávneho duchovného z Československa. Slúžil tiež d. o. M. Turčin, redaktor žurnálu Hlas pravoslávia z Berlína, a miestny duchovný, d. o. M. Dandar.** Po všenočnom bdení miestny duchovný predniesol kázeň o dejinách chrámu v ruštine. Kázeň bola prekladaná do nemčiny. Na záver k veriacim prehovoril vladyka Filaret a udelil všetkým svoje požehnanie.

Po večerných bohoslužbách boli všetci slúžiaci i iní hostia na čele s vladykom Filaretom pozvaní na večeru s tradičným ruským čajom.

V nedeľu, 9. júna o 9.30 hod. vyššie spomínané duchovenstvo a veľké množstvo veriacich a hostí očakávalo príchod vladyku Filareta. Niekoľko minút pred 10. hod. zastavuje pred chrámom čierny mercedes, z ktorého vystupuje vladyka. **Nasleduje tradičné slovanské privítanie starostom chrámu, ktorý vladykovi podal chlieb a soľ a kytice kvetov. V chráme vítajú vladyku duchovní na čele s miestnym duchovným. Presne o 10. hod. sa začala slávnostná archijerejská sv. liturgia za spoluslúženia spomínaných duchovných, protodiakona a štyroch poddiakonov. Počas sv. liturgie vladyka Filaret vyznamenal d. o. Michala Dandara za jeho úspešnú duchovenskú činnosť zlatým patriarším krížom, po liturgii potom odovzdal vladyka patriaršie pochvalné diplomy starostovi chrámu a dirigentke chóru.** Pochvalné diplomy obdržali i členovia chóru a jeden veriaci. Vladyka predniesol kázeň, potom bol sprievod okolo chrámu a na záver vladyka Filaret rozdával všetkým prítomným medailonky Matky Božej s Dieťaťom. Bohoslužby boli ukončené mnoholitstviem.

Potom sa hostia autami odobrali na slávnostný obed do hotela „Astoria". Na obede, ale i pri bohoslužbách boli prítomní hostia z iných cirkví, ako napr. za cirkev rímskokatolícku biskup míšenský Schaffran v sprievode kňazov, evanjelicko-lut. biskup dr. Hempel v sprievode kňazov a mnoho zástupcov iných cirkví, ako aj zástupcovia štátnych úradov z Drážďan a Berlína, Kresťansko-demokratického zväzu, generálneho konzulátu ZSSR, sovietskych vojsk v NDR a iní. Pri obede prehovoril vladyka Filaret, po ňom rímskokatolícky biskup Schaffran, d. o. M. Dandar a iní.

Večer sa vladyka Filaret stretol vo farskom dome pri šálke čaju s duchovnými, ktorým odovzdal dary. Po srdečnej rozlúčke sa vladyka Filaret so svojím sprievodom odobral späť do Berlína.

V krátkosti som opísal, čo som zažil o týchto významných oslavách. Krásne zážitky, nové priateľstvá i duchovné obrodenie. **Na záver iba toľko, že pravoslávna cirkev v NDR je živá a stále jej pribúdajú noví veriaci, lebo ten, kto raz poznal pravoslávie a uvažuje zdravo, nechá sa ním uchvátiť.**

Nad hrobom našich drahých . . .

Každý z nás má svojich milých, ktorí mu odišli navždy. Zostali po nich len drevené kríže, azda i kúsok mramoru alebo hŕbka hliny. Je to výsledok života, jeho kolobehu, v ktorom jedni prichádzajú a druhí odchádzajú.

Prvé novembrové dni sú zasvätené spomienkam na tých, čo od nás odišli. Svätá cirkev sa počas celého roku pri bohoslužbách modlí za zomrelých, pri každej sv. liturgii. Modlí sa za všetkých, lebo niektorí nemajú nikoho, kto by sa za nich pomodlil. Sv. cirkev miluje svojich zomrelých a prosí Boha, aby sa nad nimi zmiloval. Novembrové dni však ukazujú, že i zvyčajní ľudia spomínajú na zomrelých, lebo putá lásky nevie pretrhnúť ani smrť.

Nezabúdajme v týchto pochmurných dňoch na úpravu hrobov, zapáľme sviečočky, pomodlime sa za svojich mŕtvych i za tých, ktorých hroby azda ostanú opustené.

Z detských rokov si dobre pamätám, že na cintoríne v deň 1. novembra na každom hrobe vtedy neznámych partizánov horeli sviečky, iba na jednom nie, ani sa tam nik nemodlil. Ale napokon predsa sa našiel jeden človek, ktorý hrob ozdobil, zapálil sviečku a pomodlil sa nad ním. — Život nám nadelil mnohé rany a utrpenia, dodnes niektoré rodiny nevedia, kde ležia ich padlí a či na ich hrobe niekto zapáli sviečku, či nezostane ich manžel či syn

v opustenom tmavom kúte cintorína, a nik nebude vedieť, kto tam spí a preto mu treba ozdobiť hrob.

Vstupujte na cintorín s úctou k mŕtvym a venujte im tichú spomienku či modlitbu. Nič to, že sme ich azda nepoznali.

Š. H.

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

Otvorenie nového školského roku 1974/75

Príslovie hovorí, že čas plynie ako voda. Tak uplynuli i prázdniny a už je tu október — začiatok vyučovania na vysokých školách. Ožila i naša Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove. Profesori a študenti po zaslúženom odpočinku sa stretli znovu v budove svojej fakulty, aby s pomocou Božou začali nový školský rok.

Po rannej sv. liturgii, ktorú odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, spolu s d. o. dekanom prot. dr. A. Mihaľovom a otcami profesormi, stretli sa všetci prítomní v aule fakulty, kde sa konala slávnosť otvorenia nového školského roku. Akt otvorenia previedol sám dekan fakulty, ktorý úprimne privítal prítomných a predniesol slávnostný prejav (uverejňujeme ho na inom mieste). Slova sa potom ujal Preosvietený vladyka, ktorý pozdravil profesorov, študentov, personál fakulty a hostí a okrem iného povedal: „Študenti, neberte bohosloveckú náuku na ľahkú váhu. Chceme z vás vychovať dobrých pravoslávnych dušpastierov, oddaných vlasti. Môžeme to dosiahnuť len s vaším pričinením, len, keď sa budete svedomito učiť a vzorne správať..." **Potom prehovoril tajomník fakulty, ktorý v mene Ministerstva kultúry a za štátnu správu zaželal profesorom a študentom** veľa síl pri štúdiu teológie, ale nielen tejto, treba tiež študovať spoločenské vedy, aby zo šudentov neboli len dobrí duchovní, ale i dobrí občania našej socialistickej vlasti, ktorá vo všetkých smeroch pomáha Pravoslávnej bohosloveckej fakulte a jej pracovníkom.

Prítomných pozdravil i Preosvietený vladyka Cyríl za michalovskú eparchiu. Povedal: „Bohoslovie je skúmanie náuky Božej a Božej vôle. Pravoslávie sa nazýva tiež náboženstvom lásky — preto vy, študenti, prijímate bohosloveckú náuku s veľkou láskou".

Napokon boli prečítané pozdravné listy od Metropolitnej rady pravoslávnej cirkvi z Prahy a Eparchiálnej rady pravosl. cirkvi z Olomouca. Posledné slovo povedal otec dekan, prot. dr. A. Mihaľov, ktorý zaželal všetkým veľa síl, premúdrosti a požehnania od Božského Učiteľa a Spasiteľa do nového školského roku.

Prosíme nebeského Učiteľa Isusa Christa, aby Jeho milosť spočívala na všetkých učiteľoch i študentoch našej fakulty, aby jubilejný, 25. školský rok bol rokom plodným, aby semená, zasiate na našej fakulte priniesli bohaté plody pravoslávnej cirkvi.

R. F.

PREJAV DEKANA PBF PROF. Dr. A. MIHAĽOVA NA OTVORENÍ AKAD. ROKU 1974/75

Vážené slávnostné akademické zhromaždenie!

Z milosti Božej dnes, keď otvárame školský rok 1974/75, vstupujeme do jubilejného 25. roku bohovednej činnosti našej Alma mater. Dovoľujem si preto vás, Vaše Preosvietenstvá, bratia profesori a bratia poslucháči a vás, všetkých prítomných hostí a zamestnancov našej fakulty pozdraviť pri príležitosti tohto jubilea a privítať vás všetkých naším kresťanským pozdravom: „Christos posredi nas".

V priebehu celej našej doterajšej činnosti na fakulte čerpali sme z prebohatého prameňa pravdy Božej — Biblie, aby sme si overovali správnosť nášho konania. Nechcem dnes bilancovať naše klady a nedostatky, ale môžem smelo prehlásiť, že dobrá povesť našej fakulty sa rozšírila nielen u nás doma, ale i za hranicami našej vlasti. Je to krásna vizitka v jubilejnom roku pre našu fakultu. Komu máme ďakovať za to, že naša cirkev je neustále osviežovaná životodarnou silou mladých služobníkov na Nive Pánovej? Len Pánu Bohu, ktorý našu cirkev i pri jej životných skúškach vždy ochraňuje. Svoju vďaku skladáme tiež vedeniu našej pravoslávnej cirkvi za morálnu a duchovnú podporu našej fakulte i jej absolventom v ich dušpastierskej činnosti. A v nie menšej miere naša vďaka patrí štátnej správe pre veci cirkevné za hmotnú pomoc, bez ktorej by bolo našej bohovednej ustanovizni veľmi ťažko.

Vstup do nového šk. roku 1974/75 je pre nás dnes o to významnejší, že náš ľud a spolu s ním i my sme oslávili slávne dni Slovenského národného povstania. Jeho tridsiate výročie si pripomenuli aj členské cirkvi KMK v ČSSR 10. 9. t. r. v staroslávnom povstaleckom Zvolene, kde predstavitelia jednotlivých cirkví vzdali hold pamiatke padlých bojovníkov SNP.

Naša vlasť má na sebe ešte slávnostný odev 30. výročia SNP a už žije ďalšou významnou udalosťou, a to oslavami 30. výročia Karpatsko-duklianskej operácie. Na túto významnú udalosť v dejinách našich národov sa opierajú zraky nielen našich národov, ale celej Európy — na Duklu, kde sa v krvi rodila naša sloboda za nesmiernych obetí Sovietskej armády — osloboditeľky a nášho československého zboru pod priamym vedením nášho legendárneho armádneho generála, terajšieho nášho prezidenta, Ludvíka Svobodu, kde bok po boku kropili svojou krvou naše Karpaty slávni bojovníci. Vari niet miesta na Duklianskom priesmyku, ktoré by nebolo nasiaknuté krvou osloboditeľov našej vlasti, ktorí razili cestu ku krajšej budúcnosti.

Stojíme na prahu 30. výročia oslobodenia našej vlasti slávnou Sovietskou armádou spod fašistického jarma a 30. výročia Pražského povstania. Tu spomínané významné jubileá nech sú nám impulzom do ďalšej činnosti, aby sme „slová večného života" prijímali z pozície mravnej výšky pravoslávneho teológa. Je pre nás dôležité, aby sme teóriu zladili s praxou, čo sa odrazí vo vašej dušpastierskej činnosti. Bude záležať na vás, s akou vážnosťou sa pripravujete na cestu, na ktorú vás povolal sám Spasiteľ, aby ste boli pokračovateľmi vašich verných predchodcov — služobníkov oltára a či i pre vás budú platiť slová Isusa Christa: „Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás" (Ján 20, 21).

Drahí bratia poslucháči!

Som nesmierne povďačný Jeho Svätosti Pimenovi, patriarchovi moskovskému a celej Rusi, ktorý pri svojej návšteve v Prešove vzal na vedomie moju prosbu, aby ste boli hosťami ruskej pravoslávnej cirkvi, čo sa s požehnaním Jeho Blaž. metropolitu Doroteja stalo skutkom i tohto roku, keď ste mali

možnosť pokloniť sa svätyniam ruskej pravoslávnej cirkvi — našej Matke cirkvi. Som si istý, ako aj všetci tu prítomní, že ste si priniesli tie najsilnejšie dojmy a že ste sa duchovne posilnili. Počas vášho pobytu ste mali možnosť spoznať mravný a vlastenecký profil pravoslávneho duchovného ruskej pravoslávnej cirkvi. Hádam v žiadnej inej cirkvi nie je taká úzka spojitosť medzi kňazom a veriacimi, ako v ruskej pravoslávnej cirkvi. Toto je aspekt mravnosti a duchovného života veriacich, toto je štruktúra duchovného života, v nej cirkev žije a svojich veriacich vedie k jedinému cieľu — k večnej spáse duší svojich duchovných dietok. Prečo vám to zdôrazňujem? Preto, aby ste vy, ktorí ste boli očitými svedkami života ruskej pravoslávnej cirkvi nebrali na ľahkú váhu váš pobyt na našej fakulte, ale statočne sa pripravovali na svoju duchovenskú činnosť každodennou prípravou, vernosťou pravoslávnej cirkvi. Lebo ak by ste nemali vernosť k Christovej cirkvi pravoslávnej, bol by váš charakter v rozklade, spreneverili by ste sa volaniu Spasiteľa, aby ste Ho nasledovali. Verný je ten, kto v spoločenstve Syna Božieho zotrvá až do posledného dychu svojho života — v službe Bohu a národu.

Žiadame vás, bratia poslucháči, aby ste neustále premáhali už vo svojej mladosti, tu na fakulte, svoje prípadné zlé vlastnosti a viac rozmýšľali o svojich povinnostiach, bohumilo a horúco sa modlili a usilovne študovali, aby naša cirkev v budúcnosti bola v dobrých rukách.

K vám, bratia učitelia, mám prosbu, aby ste boli vo svojej práci presní a mali citlivý prístup k poslucháčom, aby ste ich obohacovali svojimi životnými skúsenosťami a vychovávali z nich pracovníkov pre Nivu Pánovu, podobných plnému klasu, pripravených konať len pozitívne a cieľavedomé činy.

Tak, ako žije matka s otcom vo vyrovnaných, harmonických vzťahoch, tak pekne žime i my všetci v našom duchovnom domove. Vodítkom nech je pre nás svedomité plnenie denného poriadku, aby sme v kľudnej atmosfére mohli ukončiť teraz začatý školský rok na slávu Christovej cirkvi, pre blaho nášho ľudu, lebo je prekrásnou úlohou byť nositeľmi pokoja, zmierenia a spravodlivosti, v čom spočíva morálny profil pravoslávneho teológa.

Napokon vítam vás, náš najmladší dorast, ktorí ste po prvýkrát vstúpili na pôdu našej fakulty, ktorá sa vám stáva druhým domovom, a rozhodli ste sa ísť cestou apoštolskou, byť rybármi ľudských duší, byť poslami Božími, či už pri udeľovaní krstu, alebo byť pri nohách zomierajúceho kresťana. Vybrali ste si to najvznešenejšie povolanie, byť vykonavateľmi sviatostí, preto sa zdokonaľujte bohovednými vedomosťami, aby ste neskoršie, ako služobníci Boží, rozdávali duchovné dary vašej budúcej pastve duchovnej z plného prehrštia. Hospodin nech vám pomáha!

Na záver prosíme horúcou modlitbou všetci spoločne Trojjediného Boha, aby nás ochraňoval a žehnal nami začaté dielo svojou prebohatou milosťou.

Nové obdobie v histórii ekumenického hnutia

(ZASADNUTIE KONFERENCIE EURÓPSKYCH CIRKVÍ V ENGELBERGE (VO ŠVAJČIARSKU).

Roztrieštenosť medzi kresťanmi, ktorá trvá po stáročia, prinútila mnohých služobníkov cirkví rôznych vierovyznaní, aby sa zamysleli nad nenormálnym stavom kresťanstva. To bol pôvod hľadania cesty k vzájomnému porozumeniu. Pretože protestantské cirkvi rôznych odtieňov vo svojej cirkevnej štruktúre neprinášali kanonické zákony v pravoslávnom ponímaní, začali cestu k sebe hľadať ako prví medzi sebou. Také tendencie sa objavili po prvej svetovej vojne, zosilneli po druhej svetovej vojne. Začali sa zvolávať konferencie za účelom zblíženia, ustanovovali sa spolky, zväzy, ktoré si dali za úlohu zjednotiť kresťanov na základe svedectva sv. Písma o Christovi, Vládcovi sveta, ako sa na mnohých miestach hovorí v proroctve Izaiášovom a iných prorokov. Tieto dobré snahy vzala na seba Všesvetová rada cirkví, Kresťanská mierová konferencia. Jestvujú však i Konferencie cirkví v Ázii, Afrike a v Amerike, ktoré sa zaoberajú touto otázkou.

Ako je známe, KMK bola založená začiatkom roku 1959 v Nyborgu (Dánsko). Skladala sa vtedy z 55 rôznych cirkví z 20 štátov Európy. Jej hlavnou ideou bola „služba európskych cirkví ľudstvu v meniacom sa svete". Hlavným zmyslom tejto snahy bolo to, že cirkev sa nesmie izolovať od sveta, nemá vykonávať výlučne len svoju duchovnú misiu. To by bolo málo. Cirkev je tiež zodpovedná za prebiehajúci proces „odkresťančovania", v protiľudských podmienkach. Naopak- Cirkev musí ľuďom slúžiť, prihliadať na ich sociálne potreby a nevzďaľovať sa od slova Božieho a liturgického života, modlitieb, v cirkvi vykonávaných. Cirkev má konať službu pokorne, musí mať pred sebou obraz Christa Spasiteľa. Veď pozemský život nášho Spasiteľa spočíval v službe ľudstvu. Kresťan musí v ľuďoch vidieť svojich bratov. Skutky milosrdenstva, ktoré vykonávajú ľudia mimocirkevní, sa musia oceňovať i medzi veriacimi a treba im venovať patričnú pozornosť. Cirkev pri plnení svojich povinností súčasne je povinná slúžiť veci zachovania mieru. Má vysvetľovať veriacim, že v našom atómovom storočí môže vojna viesť k záhube ľudstva. A KMK, ako uvidíme ďalej, zostala vernou mierovým princípom vo svojej práci od samého počiatku svojho jestvovania.

KMK začala pracovať na porozumení medzi kresťanmi západnej a východnej Európy. Výsledky sa prejavili v narastajúcom počte členov západných cirkví v KMK. Od r. 1959 sa KMK stretla šesťkrát a terajšia, siedma konferencia, sa konala od 16. do 22. septembra 1974 v Engelberge (Švajčiarsko). Naša pravoslávna cirkev, ako členka KMK, bola zastúpená svojím predstaviteľom, J. Blaž. metropolitom Dorotejom. Z iných cirkví Československa bola zastúpená cirkev československá-husitská, československá evanjelická, luteránska cirkev a luteránske a reformované cirkvi zo Slovenska. Vrá-

tane pozorovateľov , korešpondentov a všetkých pozvaných bolo 374 ľudí rôzneho veku, pohlavia i názoru, či už cirkevného či svetského. Ale napriek takej pestrosti prezídium poznamenalo na adresu členských cirkví, že nebola dodržaná výzva Konferencie európskych cirkví, aby bolo poslaných na konferenciu viac mladých ľudí, laikov a žien. Každý pracovný deň konferencie sa začínal modlitbou, čítaním Písma sv. s výkladom textu a piesňou. Program dňa bol rozdelený do dvoch hlavných sekcií, bohosloveckej a mierovej. (pokračovanie).

Zo života prešovskej eparchie

Odpustové bohoslužby

● MALÁ POĽANA: dňa 21. 9. t. r. *veriaci filiálnej obce Miková* — Malá Poľana okr. Svidník — *oslávili* svoj chrámový sviatok na počesť Narodenia Presvätej Bohorodičky. Do Malej Poľany zavítal t. r. Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode d. o. prot. M. Kopčíka, účtovníka ER. *Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj za asistencie d. o. J. Nováka, správcu farnosti Miková, a duchovenstva z okolia.* Príležitostnú kázeň predniesol po sv. evanjeliu d. o. M. Slivka. Na konci bohoslužieb sa prihovoril k veriacim sám Preosvietený vladyka Nikolaj a udelil im svoje arcipastierske požehnanie.

— — —

● PREŠOV: Ako po minulé roky, i tohto roku, *v nedeľu dňa 22. 9. pravoslávni veriaci z Prešova a širokého okolia oslávili svoj odpust na počesť sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky.* Po utreni a rannej sv. liturgii, ktorú odslúžil d. o. prot. Roman Ferenc, správca farnosti, veľkú slávnostnú archijerejskú *sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj za spoluslúženia prešovského duchovenstva. Príležitostnú kázeň predniesol d. o. mitr. prot. J. Iljuk, spirituál PBF v Prešove.* Milým slovom sa nakoniec prihovoril k prítomným Preosvietený vladyka Nikolaj. Poďakoval taktiež *kurátorom a veriacim z Prešova za ich celoročnú prácu pri katedrálnom chráme, pri jeho zveľaďovaní.* Tohtoročný odpust bol o to slávnostnejší, že *Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s duchovenstvom posvätil zvon,* ktorý si prešovskí veriaci kúpili od českých bratov evanjelikov z Liberca. Všetci sme sa rozchádzali do svojich domovov plní duchovnej radosti a so želaním, aby nový, veľký zvon hlásal všetkým, že v Prešove a na okolí žijú čestní pravoslávni veriaci.

— — —

● DRIENICA: v nedeľu dňa 22. 9. t. r. *po šestročnej prestávke sa znova svätil pravoslávny chrámový sviatok — odpust v Drienici pri Sabinove.* Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil d. o. prot. J. Jacoš zo Sabinova, d. o. prot. M. Kopčík, účtovník ER z Prešova a d. o. I. Sovič z Lutinej. Pravoslávni veriaci z Drienice a okolia so slzami v očiach ďakovali Bohu a Matke Božej, ktorej sviatok oslavovali, za to, že im bolo požehnané dočkať sa po rokoch krivdy toho, že sa mohli znovu vo svojom chráme pomodliť a byť prítomní na pravoslávnych bohoslužbách.

R. F.

PALOTA: pravoslávne deti po prvej sv. spovedi

Životné jubileum

Dňa 2. septembra 1974 *sa dožil brat kurátor pri katedrálnom chráme v Michalovciach* Pavel BUČKO 55 *rokov svojho života.* Jubilant je rodákom z Bánoviec nad Ondavou a pochádza z rodiny, ktorá vždy milovala sv. pravoslávie. Napriek tomu, že prekonal ťažšiu chorobu, zdravie mu nateraz slúži natoľko, že môže na svojom pracovisku i ako kurátor pri chráme sv. Ducha plniť svoje povinnosti. Jubilanta pozdravil i Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, a udelil mu pochvalný diplom.

Všetko najlepšie, brat kurátor, do ďalších rokov.

Na mnohaja i blahaja lita!

Štefan Horkaj, duchovný

Zo života michalovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● V nedeľu dňa 8. 9. t. r., *v deň sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžil slávnostnú archjerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach* za asistencie predstaveného chrámu d. o. Štefana Horkaja. Kázeň na tému sviatku predniesol uvedený duchovný. Na záver *Preosvietený vladyka Cyril odovzdal pravoslávnym kurátorom pri katedrálnom chráme, a to br. Jurajovi Kostičákovi pri príležitosti jeho 77 r. a br. P. Bučkovi pri príležitosti jeho 55. nar. pochvalné diplomy za ich statočnú kurátorskú činnosť v prospech sv. pravoslávnej obce v Michalovciach.* D. o. Štefan Horkaj v mene kurátorského zboru, v mene svojom i v mene veriacich vyjadril Preosvietenému vladykovi Cyrilovi srdečnú vďaku za otcovskú lásku, starostlivosť a pozornosť, ktorú vždy prejavuje potrebám náboženského života v celej michalovskej eparchii.

Tradičné odpustové bohoslužby

● V nedeľu dňa 8. 9. t. r. *vo sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky pravoslávni veriaci z Košíc a okolia radostne oslávili svoj odpust.* V preplnenom chráme slávnostnú *sv. liturgiu odslúžil d. o. prot. Ján Choma, predseda misijného odboru ER za asistencie správcu miestnej farnosti d. o. Michala Spišáka.* V priebehu sv. liturgie viaceří pútnici pristúpili k sv. spovedi a sv. prijímaniu. Po večierni a myrovaní d. o. prot. Ján Choma predniesol príležitostnú kázeň. Záverom d. o. Michal Spišák vyjadril všetkým srdečnú vďaku za ich modlitebnú účasť.

● V nedeľu dňa 15. 9. t. r. v *Dúbravke sa konali tradičné odpustové bohoslužby pri príležitosti sviatku Narodenia Presv. Bohorodičky.* Za účasti veľkého počtu pravoslávnych veriacich miestnych i z okolia slávnostnú *sv. liturgiu slúžil d. o. Juraj Choma.*

Archijerejská vizitácia

v historickom chráme v Zemplínskej Širokej

● *V obci Zemplínska Široká* je vybudovaný nádherný historický pravoslávny chrám Boží, kde sú uložené cenné pamiatky. Je to naprestolná sv. ikona Presvätej Bohorodičky s Dieťaťom od akademickej maliarky Jany Reitlingerovej, fotografia zázračného zjavenia sa sv. kríža v bukovom strome v Zemplínskej Širokej z r. 1941, veľkolepý kompletný sv. ikonostas, ktorý namaľoval ikonopisec *o. Michail Popovič, cenná historická sv. ikona archanjela Michala, ktorú venovala do tohto chrámu pred svojím umučením fašistami ruská partizánka, dr. Hablorincová.* Chrám je zasvätený Narodeniu Presvätej Bohorodičky a miestni pravoslávni veriaci každého roku v prvú nedeľu po uvedenom sviatku slávia svoj odpust, na ktorom sa zúčastňuje veľa pravoslávnych veriacich zo širokého okolia. *I tohto roku 22. 9. sa tu konala skromná, ale milá odpustová slávnosť, na ktorú zavítal i Preosvietený vladyka Cyril v sprievode d. o. prot. Štefana Mandzáka z Bežoviec a br. bohoslovca Jána Gliganiča.* Vzácnych hostí veriaci milo privítali s procesiou. Pri vchode do chrámového dvora Preosvieteného vladyku privítal kurátor br. Michal Gazdočka chlebom a soľou a mládež predniesla básničky a venovala Preosvietenému vladykovi kvetiny. Za spevu Dostojno jesť Preosvietený vladyka Cyril s duchovenstvom a veriacimi vošiel do chrámu, kde ho srdečne privítal správca miestnej farnosti d. o. prot. Mikuláš Ščerbej. *V preplnenom chráme slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu potom odslúžil Preosvietený vladyka Cyril, d. o. prot. M. Ščerbej, d. o. prot. Š. Mandzák, br. Ján Gliganič.* Ľudový spev viedol brat kantor *Július Stretávský.* Odpustovú kázeň predniesol d. o. prot. Š. Mandzák. Pred ukončením odpustových slávností Preosvietený vladyka Cyril sa prihovoril k prítomným veriacim otcovskými slovami a vyzval ich, aby aj naďalej vzorne si plnili svoje náboženské a občianske povinnosti. *Záverom správca miestnej farnosti d. o. prot. M. Ščerbej všetkým poďakoval za spoločné modlitby.*

(M. Š.)

KAŠOV: pravoslávne deti po prvej sv. spovedi